

Особливості соціальної структури українського суспільства ранньомодерної доби

доц. Потоцький В. П.

Особливі права, які дворянство здобуло в безперервній боротьбі з власним королем.

- Шляхту було звільнено від усіх повинностей за винятком сплати поземельного податку.
- Землеволодіння шляхтичів було спадковим.
- Шляхті гарантувалася недоторканність її землеволодінь.
- Шляхта залишалася особисто недоторканою.
- Польський король повинен був обговорювати разом зі шляхтою всі законодавчі питання й не мав права починати війни без її відома.
- Без згоди аристократів не можна було прийняти жодного закону.
- Право вето. Одного незгодного шляхтича було достатньо для того, щоб закон відправили на доопрацювання.
- Шляхта могла служити у війську тільки за власним бажанням.
- Шляхта мала право займатися торгівлею.
- Шляхті дозволялося їздити за кордон без дозволу монарха.
- Шляхетські володіння звільнялися від військових постойів.
- Шляхта мала право на повстання проти власного короля — рокош.

Частка, що складала представники дворянського стану у Речі

Посполитій

Підраховано за: Норман Дейвіс Боже ігрище. Історія Польщі.

Суспільний стан	Частка у складі всього населення
Духовенство	1%
Шляхта	8-9%
Міщани	6%
Селяни	84-85%

Частка, що складала представники дворянського стану у країнах середньовічної Європи

Підраховано за: Норман Дейвіс Боже ігрище. Історія Польщі.

Країни	Кількість аристократії по відношенню до всього населення
Англія, Франція, Німеччина, Італія, Швеція	2-3%
Угорщина	5%
Іспанія	7-8%
Річ Посполита	8-9%

Майнове розшарування у дворянському середовищі.

Підраховано за: Норман Дейвіс Боже ігрище. Історія Польщі.

Майновий статус аристократа	Кількість у відсотках
Магнати	3-5%
Середня шляхта (володіння від 20 ланів землі – 360 га)	30%
Дрібна шляхта	65%

ПОХОДЖЕННЯ ЗЕМСЬКИХ УРЯДНИКІВ ЧЕРНІГІВСЬКОГО ВОЄВОДСТВА

Підраховано за: Кулаковський П. Чернігово-Сіверщина у складі Речі Посполитої (1618-1648).

Місця, з яких прибули урядники до воєводства	Кількість урядників
Польща	16
Велике Князівство Литовське	3
Україна	37
Київське воєводство	9
Волинське воєводство	14
Брацлавське	5
Руське	7
Подільське	2

ВІРОСПОВІДАННЯ ЗЕМСЬКИХ УРЯДНИКІВ ЧЕРНІГІВСЬКОГО ВОЄВОДСТВА

Підраховано за: Кулаковський П. Чернігово-Сіверщина у складі Речі Посполитої (1618-1648).

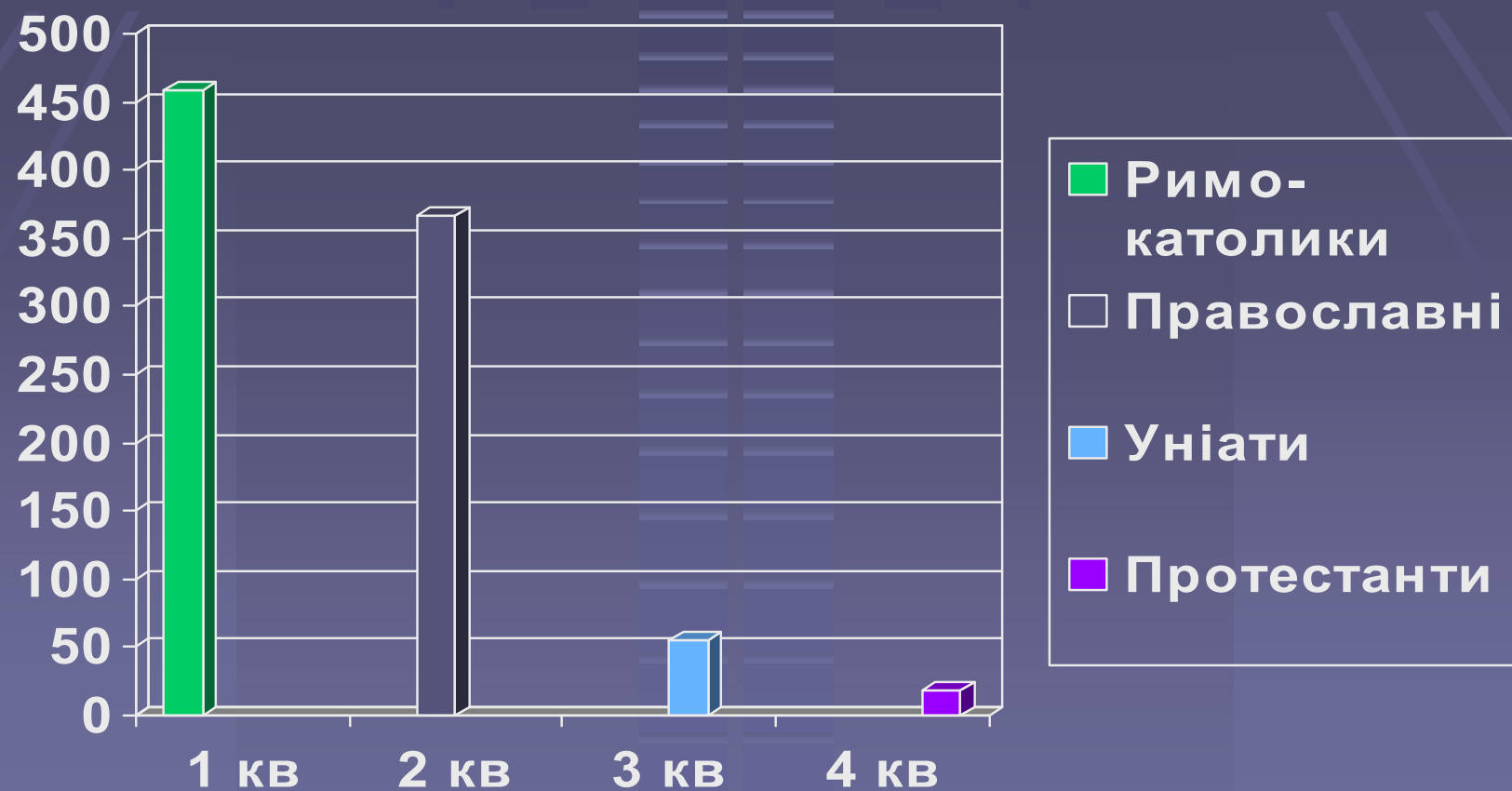
Віросповідання	Кількість
Православні	19
Греко-католики	0
Римо-католики	7
Протестанти	2
Загалом	28

РЕЄСТР ТЕСТАМЕНТІВ ВОЛИНСЬКОЇ ШЛЯХТИ 1596 – 1660рр.

Підраховано за: Довбищенко М. Волинська шляхта у релігійних рухах (кінця XVI – першої половини XVII ст.)

Віросповідання	Кількість шляхтичів
Римо-католики	458
Православні	366
Уніати	55
Протестанти	18

Реєстр тестаментів волинської шляхти 1596 – 1660рр.

Шляхтичі на чолі Війська Запорозького

Предслав Ляндскоронський	гетьман	1516-1528 pp.
Остап Дашкевич	гетьман	1528-1533 pp.
Дмитро Вишневецький	гетьман	1550-1564 pp.
Богдан Ружинський	кошовий отаман	1575-1576 pp.
Лук'ян Чорнинський	гетьман	1578 p., 1586 p.
Ян Оришовський	гетьман	1580 p., 1585 p.
Самійло Зборовський	гетьман	1581 p.
Богдан Макошинський	кошовий отаман, гетьман	1584 p., 1586 p., 1594 p.
Михайло і Кирик Ружинські	гетьмани	1585 p.

Потребацький	козацький ватажок	1588 р.
Войтих Чановицький	гетьман	1590 р.
Кшиштоф Косинський	гетьман	1591-1593 рр.
Каспар Підвисоцький	кошовий отаман	1596 р.
Стефан Кремпський	гетьман	1596 р.
Кшиштоф Нечковський	гетьман	1596 р.
Тихін Байбуза	гетьман	1597 р.
Гаврило Крутневич	гетьман	1602 р.
Іван Куцкович	гетьман	1602-1603 рр.
Зборовський	гетьман	1606 р.

Григорій Тискиневич	гетьман	1610 р.
Петро Конашевич Сагайдачний	гетьман	1614-1622 рр.
Яків Неродич-Бородавка	гетьман	1619-1621 рр.
Пирський	гетьман	1625 р.
Іван Петражацький- Кулага	гетьман	1631-1632 рр.
Іван Сулима	гетьман	1633-1635 рр.
<u>Богдан Хмельницький</u>	гетьман	1648-1657 рр.

Шляхтичі серед козацької старшини Б.Хмельницького

Посада у війську	Прізвище
Генеральний обозний	Чорнота Іван, Волевач Іван, Коробка Федір, Носач Тимофій
Генеральний суддя	Бреус Семен, Онацький Матіяш, Зарудний-Богданович Самійло, Лобода Федір, Клиша Яків, Мужилівський Силуян, Жданович Антін, Лавринович Феодосій, Положний Матвій.
Генеральний писар	Іван Креховецький, Іван Виговський
Генеральний осавул	Лісовець Остап, Лісовський Гаврило, Маковецький Гаврило, Ковалевський Іван
Генеральний хорунжий	Пешта Богдан
Чигиринські полковники	Закревський Ян (1638 – 1643), Кричевський Станіслав (1643 – 1648), Прокіп Бережецький (1649), Якубович Федір (1649 – 1650), Криса Михайло (1650 – 1651).